

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 67/03-31

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 19. septembra 2003 v senáte zloženom z predsedu Jána Mazáka a zo sudcov Jána Auxta a Juraja Horvátha prerokoval sťažnosť P. P., bytom K., zastúpeného advokátom JUDr. T. Š., K., vo veci porušenia jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Košice I v konaní vedenom pod sp. zn. 13 C 273/01 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo P. P. na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Košice I v konaní vedenom pod sp. zn. 13 C 273/01 **p o r u š e n é b o l o .**

2. Okresnému súdu Košice I v konaní vedenom pod sp. zn. 13 C 273/01 **p r i k a z u j e** konať bez zbytočných priet'ahov.

3. P. P. **n e p r i z n á v a** primerané finančné zadosťučinenie.

4. Okresný súd Košice I je povinný uhradiť P. P. trovy konania vo výške 8 796 Sk (slovom Osemtisíc sedemstodeväťdesiatšesť slovenských korún) do 30 dní od doručenia tohto nálezu na účet advokáta JUDr. T. Š., K.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 17. februára 2003 doručená sťažnosť P. P., bytom K. (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátom JUDr. T. Š., K., ktorou namieta porušenie jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Košice I (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 13 C 273/01.

Ústavný súd uznesením č. k. IV. ÚS 67/03-13 z 9. apríla 2003 prijal sťažnosť sťažovateľa podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/ 1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie.

Sťažovateľ odôvodňuje svoju sťažnosť tým, že 29. januára 2001 podal okresnému súdu žalobu o zaplatenie 198 000 Sk. Okresný súd nekonal vo veci až do 16. októbra 2002, keď bol určený termín pojednávania na 14. november 2002.

Sťažovateľ ďalej uviedol, že podal sťažnosť na prietahy v konaní adresovanú predsedovi okresného súdu, ktorý ju uznal za dôvodnú. Podľa jeho vyjadrenia bol prietah v konaní zavinený nadmernou zaťaženosťou súdu.

Sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd rozhodol týmto nálezom:

„Okresný súd Košice I. porušil v konaní vedenom pod sp. zn. 13 C 273/01 právo sťažovateľa na prejednanie veci bez zbytočných prietáhov a porušil tým čl. 48 ods. 2/ Ústavy.

Ústavný súd priznáva sťažovateľovi primerané finančné zadostučinenie vo výške 5.000,- Sk, ktoré je povinný zaplatiť odporca do 30 dní od vydania nálezu do rúk sťažovateľa.“

Na základe výzvy ústavného súdu z 26. marca 2003 právny zástupca sťažovateľa doplnil sťažnosť, ktorá bola ústavnému súdu doručená 4. apríla 2003, v ktorej považuje sťažnosť za „spôsobilý podklad pre rozhodnutie Ústavného súdu“ a navrhuje ústavnému súdu, „aby v zmysle § 36 ods. 2 zák. č. 38/93 v znení neskorších predpisov vo svojom náleze Ústavný súd vyslovil povinnosť nahradiť trovy právneho zastúpenia sťažovateľa v rozsahu 8.796,- Sk do troch dní od vynesenia nálezu“.

II.

Obidvaja účastníci ústavnému súdu písomne oznámili, že súhlasia, aby bolo upustené od verejného ústneho pojednávania v konaní o prijatej sťažnosti.

Okresný súd vo svojom vyjadrení doručenom ústavnému súdu 29. mája 2003 o. i. uviedol, že „... od podania žaloby dňa 14. 3. 2001 vo veci zabezpečil iba prípravu pojednávania podľa § 114 O. s. p. a že vec za prítomnosti účastníkov neprejednal a s konečnou platnosťou nerozhodol. Z vecnej stránky sa sťažnosť P. P. javí ako dôvodná, aj napriek tomu, že prietahy v konaní boli spôsobené objektívnymi skutočnosťami, ktoré majú pôvod v nadmernej zaťažnosti vybavujúcej sudkyne a celého súdu.“

III.

Sťažovateľ sa podanou sťažnosťou domáhal vyslovenia porušenia jeho základného práva upraveného v čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého „Každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov ...“.

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou odstránenie stavu právnej neistoty je podstatou, účelom a cieľom práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov (II. ÚS 61/98), pričom tento účel možno dosiahnuť zásadne právoplatným rozhodnutím. K vytvoreniu stavu právnej istoty preto dochádza až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu. Podľa názoru ústavného súdu možno preto za konanie (postup) súdu odstraňujúce právnu neistotu sťažovateľa v posudzovanom prípade považovať také konanie, ktoré smeruje k právoplatnému rozhodnutiu vo veci alebo k odstráneniu právnej neistoty zákonom dovoľeným spôsobom.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietáhom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka konania (2) a postup samotného súdu (3).

Preskúmaním doterajšieho postupu okresného súdu ústavný súd z vyžiadaného spisu vo veci sp. zn. 13 C 273/01 zistil, že v predmetnej veci okresný súd od 14. marca 2001 (keď mu bol doručený návrh na začatie konania) až do odoslania spisu ústavnému súdu vykonal tieto úkony:

Dňa 23. marca 2001 vyzval právneho zástupcu navrhovateľa (v konaní pred ústavným súdom sťažovateľa) na zaplatenie súdneho poplatku. Dňa 10. mája 2001

vyzval odporcu, aby sa v lehote 15 dní písomne vyjadril k pripojenému návrhu na začatie konania. Dňa 16. októbra 2002 určil termín pojednávania na 14. november 2002, ktoré bolo odročené na neurčito z dôvodu predloženia splnomocnenia, ktorým odporca splnomocňuje na jeho zastupovanie v konaní JUDr. Z. K., a z dôvodu neprítomnosti odporcu. Dňa 15. novembra 2002 zistil, že vyjadrenie právneho zástupcu odporcu s plnomocenstvom bolo okresnému súdu doručené 29. mája 2001 a omylom bolo založené do spisu sp. zn. 19 C 709/95. Dňa 28. novembra 2002 okresný súd doručil kópiu vyjadrenia odporcu právnenému zástupcovi navrhovateľa a súčasne vyžiadal list vlastníctva. Dňa 19. februára 2003 určil termín pojednávania na 7. máj 2003, ktoré bolo odročené za účelom rozšírenia návrhu a jeho právneho zdôvodnenia. Dňa 27. mája 2003 právny zástupca navrhovateľa doručil okresnému súdu rozšírenie návrhu a jeho právne zdôvodnenie. Dňa 29. marca 2003 okresný súd určil termín pojednávania na 8. október 2003.

IV.

Ústavný súd pri vyhodnotení doterajšieho konania okresného súdu vo veci sp. zn. 13 C 273/01 podľa troch označených kritérií zistil:

1. Predmetom konania pred okresným súdom je žaloba o zaplatenie peňažnej sumy z titulu zodpovednosti za škodu, ktorá mala byť spôsobená podľa tvrdenia žalobcu porušením právnej povinnosti (§ 420 ods. 1 Občianskeho zákonníka). Ústavný súd po oboznámení sa s vyžiadaným spisom konštatuje, že vec zo skutkového ani z právneho hľadiska podľa obsahu žaloby a vyjadrenia žalobcu zatiaľ nevykazuje črty mimoriadnej zložitosti. V danom prípade ide o bežnú súčasť sporovej agendy na všeobecných súdoch, podklad pre rozhodnutie tvorí súdnou praxou ustálená a používaná právna úprava. Výklad a používanie tejto právnej úpravy sú stabilizované, rovnako na predmetný spor sa vzťahuje dostatok judikatúry všeobecných súdov. Okresný súd nenamietol vo svojom vyjadrení skutkovú a právnu zložitost' danej veci.

2. Správanie účastníka konania je druhým kritériom pri rozhodovaní o tom, či v konaní pred označeným porušovateľom práva došlo k zbytočným priet'ahom podľa čl. 48

ods. 2 ústavy. Pokiaľ ide o správanie sťažovateľa, ústavný súd nezistil skutočnosti, ktoré by nasvedčovali spôsobenie prieťahov zo strany sťažovateľa. Je pravdou, že sťažovateľ zaplatil súdny poplatok až na základe výzvy okresného súdu z 23. marca 2001, nie pri podaní návrhu, ale táto skutočnosť nemala vplyv na zbytočné prieťahy v konaní. Rovnako na prieťahy v konaní nemala vplyv ani tá skutočnosť, že okresný súd odročil pojednávanie 7. mája 2003 za účelom doručenia výzvy žalobcovi (v konaní pred ústavným súdom sťažovateľovi), na základe ktorej mal rozšíriť žalobný návrh a právne zdôvodniť žalobu, pretože sťažovateľ svojím podaním rozširoval svoj žalobný návrh za obdobie, ktoré uplynulo od podania pôvodného návrhu až ku dňu, keď okresný súd o tomto návrhu vykonával pojednávanie, a rovnako zotrval na pôvodnom právnom zdôvodnení žaloby.

3. Tretím hodnotiacim kritériom, uplatnením ktorého ústavný súd zisťoval, či došlo k porušeniu základného práva sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, bol postup okresného súdu. Pokiaľ ide o hodnotenie postupu okresného súdu, ústavný súd konštatuje, že v tejto veci všeobecný súd nevenoval dostatočnú pozornosť uvedenej povahe sporu a ani tomu, o čo v ňom sťažovateľovi ide. Konanie od 14. marca 2001, keď bol doručený návrh okresnému súdu, sa až do súčasného obdobia nachádza v štádiu prípravy. Okresný súd od 10. mája 2001, keď doručil žalovanému žalobu na vyjadrenie, do 16. októbra 2002, keď určil termín pojednávania na 14. november 2002, vo veci neurobil žiadny úkon. Toto pojednávanie odročil za účelom doručenia vyjadrenia žalovaného a splnomocnenia, ktorým žalovaný splnomocnil svojho právneho zástupcu na jeho zastupovanie v konaní, pričom tieto doklady boli okresnému súdu doručené už 29. mája 2001, ale omylom boli založené do iného spisu, čo je výsledkom jeho nesústreďenej a neefektívnej činnosti.

Za obdobie nečinnosti okresného súdu možno považovať aj čas od 28. novembra 2002, keď zaslal vyjadrenie odporcu navrhovateľovi na vyjadrenie, do 19. februára 2003, keď určil termín druhého pojednávania vo veci na 7. máj 2003.

S poukazom na uvedené ústavný súd dospel k záveru, že v konaní vedenom na okresnom súde pod sp. zn. 13 C 273/01 bolo porušené právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručené v čl. 48 ods. 2 ústavy.

V.

V zmysle čl. 127 ods. 2 druhej a tretej vety ústavy ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Hoci sťažovateľ to vo svojej sťažnosti nežiadal, ústavný súd prikázal okresnému súdu, aby v napadnutom súdnom konaní konal bez zbytočných prietáhov.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadostučinenie.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadostučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha.

Podľa ustanovenia § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde má primerané finančné zadostučinenie povahu náhrady nemajetkovej ujmy vyjadrenej v peniazoch.

Sťažovateľ požadoval za porušenie jeho označeného základného práva finančné zadostučinenie vo výške 5 000 Sk, pričom tento rozsah je podľa neho symbolický. Odôvodňuje ho skutočnosťou, „že ide o majetkový spor s predpokladanou resp. očakávanou úspešnosťou a oddialenie jeho právoplatného ukončenia zbytočnými prietahmi má následky v majetkovej sfére sťažovateľa“.

Ústavný súd podľa čl. 127 ods. 3 ústavy môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa čl. 127 ods. 1 ústavy boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie. Z uvedeného ustanovenia vyplýva, že ústavný súd môže, avšak nemusí, priznať primerané finančné zadosťučinenie. Ústavný súd vychádzajúc predovšetkým z toho, že vo veci do podania sťažnosti ústavnému súdu prebiehalo konanie pred všeobecným súdom iba necelé dva roky, považoval za dostatočnú ochranu sťažovateľa vyslovenie porušenia ním označených základných práv, uloženie povinnosti konať bez zbytočných priťahov a priznanie úhrady trov tohto konania. Súčasne ústavný súd pripomína, že odôvodnenie požadovaného primeraného finančného zadosťučinenia nespĺňa predpoklady, za ktorých splnenia ústavný súd taký nárok priznáva (symbolická výška, následky v majetkovej sfére).

Podľa § 31a zákona o ústavnom súde a § 151 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku ústavný súd rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľa, ktoré mu vznikli v dôsledku právneho zastúpenia pred ústavným súdom advokátom JUDr. T. Š. Ústavný súd priznal sťažovateľovi (§ 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde) úhradu trov konania vo výške 8 796 Sk (slovom Osemtisícosemstodevät'desiatšesť slovenských korún). Ústavný súd priznal právnenmu zástupcovi úhradu za dva úkony právnej služby (príprava a prevzatie veci, písomné vyhotovenie sťažnosti), pričom náhradu za jeden úkon právnej služby mu priznal vo výške 4 270 Sk (základom pre výpočet výšky náhrady za úkon právnej pomoci bola nominálna mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky v prvom polroku 2002 vo výške 12 811 Sk). Ďalej ústavný súd priznal právnenmu zástupcovi sťažovateľa dvakrát náhradu režijného paušálu po 128 Sk (§ 1 ods. 3, § 13 ods. 8, § 16 ods. 1 písm. a) a c) a ods. 4 a § 25 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 163/2002 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 19. septembra 2003

